Díszmadarak

búvár zsebkönyvek

Móra

VARGHA–MURAY

Díszmadarak

BÚVÁR ZSEBKÖNYVEK

MÓRA KÖNYVKIADÓ, 1976

ÍRTA VARGHA BÉLA
RAJZOLTA MURAY RÓBERT

A CÍMLAPOT URAI ERIKA TERVEZTE

ISBN 963 11 0405 2

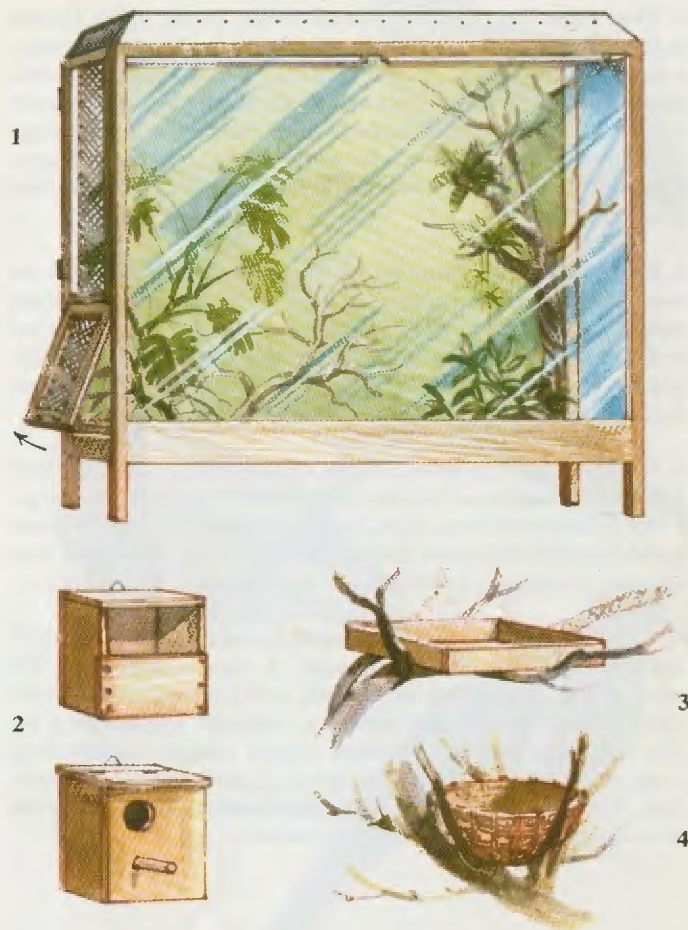
A természetből kiemelkedett ember nem tud teljesen elszakadni ősi környezetétől, s így – különösen korunkban, a városokba, kőfalak közé szorult ember – visszavágyik a természetbe. Ez a vágy nemcsak abban nyilvánul meg, hogy felkeresi a számára kikapcsolódást nyújtó, felüdülést jelentő tájakat, hanem abban is, hogy közvetlen közelébe, otthonába hozza a természet egy-egy kis képviselőjét. Kötetünk azokat a madarakat kívánja bemutatni, melyekkel sok madárkedvelő otthonában találkozhatunk, vagy várható, hogy rövidesen nálunk is kedveltek lesznek, de vadon nem élnek hazánkban. (A hazai madárfajok nem tarthatók lakásban, mivel védelem alatt állnak.)

Ha a madarakat mesterséges körülmények között tartjuk, ez általában nem jelent számukra rabságot. De ne felejtsük el: Ha valaki madarat vagy más állatot akar tartani, mindenekelőtt arra készüljön fel, hogy azt megismerje, ezáltal szükségleteit ki tudja elégíteni. (Dr. K. Russ) A megfelelően elhelyezett és táplált madár nem érezhet emberi értelemben vett fogságot! Otthonunkban gondozva őket, bepillanthatunk távoli földrészek változatos madárvilágába, a legapróbb részletekig megismerhetjük mindennapi életüket. Tanúi lehetünk új életek születésének és az igazi szülői gondoskodásnak. Nyomon követhetjük a fiókák növekedését és fejlődését, a párválasztás, udvarlás, családalapítás mozzanatait. Mindezért a nagy élményért csak egyet kell tennünk: lelkiismeretesen gondoskodni madarainkról! Ha megtanultunk törődni a ránk bízott életekkel, előbb-utóbb kialakul bennünk a természet iránti felelősségérzet és gondoskodás is, amely a jelen és a jövő nagy feladata!

A madarakat világos, huzatmentes helyen, télen fűtött helyiségben kell tartani. Elhelyezhetők kalitkában, kerti röpdében, madár-

szobában, társas röpkalitban és madárvitrinben (1.) is. Az aljzat magevőknél folyami homok (sóder), rovar- és gyümölcsevőknél föld, tőzeg, esetleg műanyag szivacslap legyen. Mindig álljon a madarak rendelkezésére porrá tört, kifőzött tojáshéj, ásványi premix és Futor, valamint szépia. Ugrópálcáknak, ülőrudaknak megfelelnek kérges faágak, rovarevőknél bodzaág, amely a kényesebb lábúak részére bordázott gumicsővel borított legyen. Az ülőrudakat úgy kell elhelyezni, hogy azokról a madarak ne tudják táplálékukat, ivóvizüket bepiszkítani. Feltétlenül szükséges, hogy a kalitban megfelelő nagyságú szabad tér maradjon a repülésre. Az aljzatot hetente, rovarevőknél gyakrabban cseréljük. Időnként fertőtlenítsük forró vízzel, 4‰-os formalinoldattal, vagy a paraziták ellen 1–2 ezrelékes Ditrifon-oldattal. Mindenkor gondoskodjunk friss ivóvízről és fürdési lehetőségről is. A madarak táplálékát az egyes fajok leírásánál találhatjuk meg. Az ún. „lágyeleség" főtt, darált húsból, hangyabábból, reszelt, kézben kinyomott sárgarépából és almából, szitán áttört tehéntúróból, főtt, reszelt tojásból, reszelt sajtból, apróra vágott salátából áll, ezenkívül ásványi anyagokat (ásványi premix és Futor), valamint vitaminkészítményt (Phylasol-Combi, Baromfi indító egységes premix) tartalmaz. A tojásos eleség főtt, reszelt tojásból, reszelt sárgarépából, gyermektápszerből (Oriza), zabpehelyből áll, ásványi anyaggal és vitaminnal kiegészítve. A fészkelési lehetőséget odúk (2.), fészekládák (3.), kosárkák (4.) elhelyezésével biztosíthatjuk. A fészek anyaga a fajtól függően fűrészpor, széna stb.

(Könyvünkben a madarak latin neve után leírójának neve és az elnevezés évszáma szerepel.)

1. Kínai törpe fürj (Excalfactoria chinensis; Linné, 1766). Hazája India, Délkelet-Kína, Indokína, Ceylon. 12–13 cm nagyságú, a tojó sötétbarna színű. 6–8 tojásán csak a tojó kotlik. A fészekhagyó fiókák 16–18 nap alatt kelnek ki. Más madarakkal együtt is jól tarthatók, kivéve a fészkelés idejét, amikor a kakas eléggé agresszív. Tápláléka: köles, fénymag, saláta, tyúkhúr, hangyabáb, lisztkukac, tojásos eleség. A fiókák felneveléséhez friss hangyabáb szükséges.

2. Kacagó gerle (Streptopelia roseogrisea; Sundevall, 1857). 31 cm nagyságú, háziasított madár. Ősei Észak-Afrikában, Szomáliában, Arábiában élnek. A hím és a tojó azonos színezetű. Kis kalitkában is sikeresen költ, a két fehér tojáson mindkét madár kotlik. A fiókák 14–15 nap alatt kelnek ki. Táplálékuk: köles, fénymag, búza, kevés kendermag, vagdalt saláta.

3. Gyöngyösnyakú galamb (Streptopelia chinensis; Scopoli, 1786). Indiában, Kínában, a Szunda-szigeteken él. 27–30 cm nagyságú, a hím és a tojó egyforma. Csak zavartalan helyen költenek. Keresztezhetők más Streptopelia fajokkal is. Táplálékuk: köles, zab, kendermag; a rovarok és zöldeleség kevésbé fontosak számukra.

4. Gyémántgalamb (Geopelia cuneata; Latham, 1801). Ausztráliából származik, 18–20 cm nagyságú. A nemek egyformák, bár a tojó szemgyűrűje halványabb színű, mint a hímé. Két fehér tojásából a fiókák 13 nap alatt kelnek ki. Szívesen fogyasztják a kölest, fénymagot, a kanárimadarak részére készült magkeveréket, a reszelt, főtt tojást reszelt sárgarépával, valamint a salátát és tyúkhúrt. Kis testnagysága, szép színezete, valamint igénytelensége miatt a legkedveltebb galambok közé tartozik.

1–3. Hullámos papagáj (Melopsittacus undulatus; Shaw, 1805). A leggyakrabban tartott szobamadarak egyike. A vadon élő madár zöld színű, a fehér, kék, sárga stb. színű madarak a kitartó és céltudatos tenyésztői munkát dicsérik. 1840-ben került Európába, 1850-ben pedig már tenyésztették is. Hazánkba valószínűleg csak 1870 után jutott el. Hazája Közép-Ausztrália, ahol a fákkal tarkított, füves területeken él. Nagysága 17 cm. Fészkét faodvakba építi, 4–6 hófehér tojásából a fiókák 18 nap alatt kelnek ki, és 31–33 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka főleg mageleség, amely 40% vörös kölesből, 30% fehér kölesből, 15% fénymagból, 10% zabból és 5% muharmagból áll. Rendszeresen adjunk részére ezenkívül sárgarépát, almát, kekszet, kockacukrot, zöldeleségként pedig salátát, tyúkhúrt, sárgarépa zöldjét, hetente kétszer reszelt, főtt tojást. A fiatal, 6–8 hetes hím madarakat – melyeknek csőr feletti viaszbőre hússzínű, és csőrük hegye még fekete – beszédutánzásra is megtaníthatjuk. Ha madarunk már megszokta a helyét, elkezdhetjük „beszélni" tanítani. Egy szót (de csak egyet) naponta több alkalommal 10–15-ször elismételünk a kalitka előtt állva. Amíg ezt az egy szót ki nem „mondta", mást ne tanítsunk! Bár a papagájok igen jól utánozzák az emberi beszédet, ez sohasem tudatos és értelmes, hanem csak egyszerű hangutánzás.

4. Nimfapapagáj (Nymphicus hollandicus; Kerr, 1792). Ausztráliából származik, 30–33 cm nagyságú, a tojó pofafoltja halványabb színű, a faroktoll alsó oldala sárgásbarna mustrázatú. A 4–7 fehér tojásból 18–21 nap alatt kelnek ki és 4–5 hetes korukban kirepülnek a fiókák. Tápláléka köles, fénymag, napraforgómag, zab, búza, zöldeleség, tojásos eleség. Ezt a kakadukkal rokonságban álló papagájfajt 1846-ban a párizsi állatkertben már tartották.

1. Hegyi lóri (Trichoglossus haematodus moluccanus; Gmelin, 1788). 30–33 cm nagyságú, a hím és a tojó azonos színezetű. Ausztrália délkeleti részén erdőkben, gyümölcsösök környékén él, nektárral, gyümölcsökkel, magvakkal, rovarlárvákkal táplálkozik. Két fehér tojásán csak a tojó kotlik. A fiókák 25–28 nap alatt kelnek ki, 55–60 napos korukban kirepülnek. Az első pár 1868-ban érkezett a londoni Zooba. Tenyésztésük 1873-ban sikerült először. Táplálékuk lágyeleség, főtt rizs, paradicsom, gyümölcsök, zsemle mézzel és édes tejjel, köles, fénymag, zab, napraforgómag.

2. Ékes papagáj (Neophema pulchella; Shaw, 1792). Délkelet-Ausztráliában él, 21–22 cm nagyságú, a tojónál a vörös vállfolt hiányzik. Mivel a múlt évszázad végén eredeti élőhelyén eltűnt, kihaltnak vélték, de a húszas évek végén ismét megjelent, s helyenként ismét elszaporodott. 4–8 fehér tojásán a tojó kotlik 17–18 napig. A fiókák 28 napos korukban repülnek ki. Tápláléka köles, fénymag, napraforgómag, zab, tojásos és zöldeleség, gyümölcsök.

3. Bourk papagáj (Neophema bourkii; Gould, 1841). Dél- és Közép-Ausztrália nyílt, bokros területein él. 21–22 cm nagyságú, a tojó színei halványabbak, a homlok kék színe hiányzik. 4–5 fehér tojásán a tojó kotlik 18–21 napig. Az első példányok 1867-ben érkeztek Európába. Táplálékát lásd az ékes papagájnál.

4. Énekes papagáj (Psephotus haematonotus; Gould, 1837). Délkelet-Ausztrália nyílt sztyeppjein él, fű- és gyommagvakkal táplálkozik. 28 cm nagyságú, a tojó tompább színű, és a vörös farcsík hiányzik. A londoni Zooban (1861) tenyésztették őket először sikeresen. 5–7 fehér tojásán a tojó egyedül kotlik, és 19–20 nap alatt kelti ki fiókáit, melyek 28 napos korukban repülnek ki. Tápláléka megegyezik az ékes papagájnál leírtakkal.

1. Sápadtfejű papagáj (Platycercus adscitus; Latham, 1790). 30–33 cm nagyságú, Ausztrália keleti részén él. A tojó színei tompábbak, 3–5 tojásából a fiókák 24 nap alatt kelnek ki, és 32 napos korukban kirepülnek. 1863-ban kerültek először Európába. Napraforgómagot, zabot, búzát, kölest, fénymagot, kendermagot, csíráztatott magvakat, sok zöldeleséget, tojásos eleséget fogyasztanak.

2. Stanley-papagáj (Platycercus icterotis; Kuhl, 1820). Délnyugat-Ausztráliában a fás, füves területeken él, fű-, gyom-, gabonamagvakkal, alkalmanként rovarokkal táplálkozik. 28 cm nagyságú, a tojó tompább színű, a mell és a has piros színét zöld tollak tarkítják. 4–8 fehér tojásán 20–21 napig kotlik a tojó, a fiókák 28–32 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka megegyezik a sápadtfejű papagájnál leírtakkal, gyümölcs-kiegészítéssel. Szívesen fogyasztja a gyümölcsfák és a fűzfa ágait is.

3. Rozellapapagáj (Platycercus eximius; Shaw, 1792). 32 cm nagyságú, a tojó színei kevésbé feltűnőek, pofafoltja kisebb. Délkelet-Ausztráliában él, magvakkal, gyümölcsökkel, esetenként rovarokkal táplálkozik. Fészekalja 4–6 fehér tojásból áll, melyen a tojó 21 napig kotlik. A fiókák 28 napos korukban repülnek ki. 4–6 hétig tartó vedlésük 4 hónapos korukban kezdődik el. Táplálékuk fénymag, napraforgómag, köles és zab 2:1:2:1 arányú keveréke, valamint gyümölcsök, zöldeleség és tojásos eleség.

4. Pennant-papagáj (Platycercus elegans; Gmelin, 1788). Kelet- és Délkelet-Ausztráliában él, 34–36 cm nagyságú. A hím és a tojó egyforma. A tojó 21–22 napig kotlik 4–6 fehér tojásán, a fiókák 30 napos korukban hagyják el a fészket. 1861-ben már látható volt a londoni Zooban. Tápláléka azonos a Stanley-papagájéval.

1. Sándor papagáj (Psittacula eupatria; Linné, 1766). Hazája Dél-India, Ceylon. 45–50 cm nagyságú, a tojónál hiányzik a piros nyakszalag. 2–4 tojásán a tojó egyedül kotlik. A fiókák 5 hetes korukban repülnek ki. Tápláléka: kendermag, napraforgómag, fénymag, köles, dió, gyümölcsök, zöldeleség, tojásos eleség.

2. Örvös papagáj (Psittacula krameri; Scopoli, 1769). 42 cm; a tojónál hiányzik a nyak- és tarkószalag. Kelet-, Nyugat- és Közép-Afrikában, valamint Elő- és Hátsó-Indiában él a fás szavannákon és a galériaerdők szélén; magvakkal, gyümölcsökkel táplálkozik. 3–4 fehér tojásán a tojó egyedül kotlik. A fiókák 21 nap alatt kelnek ki, és 42–45 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka: napraforgómag, zab, köles, fénymag, dió, faágak, saláta, tyúkhúr, gyümölcsök, tojásos eleség.

3. Rózsásmellű papagáj (Psittacula alexandri; Linné, 1758). 35 cm; hazája Dél-Ázsia, Indonézia. A tojó csőre fekete. 2–4 tojásából, melyeken a tojó egyedül kotlik, a fiókák 28 nap alatt kelnek ki, és 45 napos korukban kirepülnek. Tápláléka: napraforgómag, köles, fénymag, zab, dió, gyümölcsök, zöldeleség, tojásos eleség, lisztkukac, hangyabáb, bogarak. Először 1937-ben sikerült tenyészteni az adelaide-i Zooban.

4. Kékfejű papagáj (Psittacula cyanocephala; Linné, 1766). 35 cm; a tojó feje kékesszürke, csőre világosabb, mint a hímé. Elő- és Hátsó-India, Dél-Kína, Ceylon erdős területein él, magvakkal, gyümölcsökkel táplálkozik. 4–6 fehér tojásán a tojó 21–23 napig kotlik. A fiókák 42 napos korukban hagyják el a fészket. Sok gyümölcsöt és zöldeleséget igényelnek a mageleségen (köles, fénymag, napraforgómag), valamint a tojásos eleségen kívül.

1. Taranta törpepapagáj (Agapornis taranta; Stanley, 1814). 15–16 cm; a tojó fején nincs piros szín. Etiópiában él. 3–6 tojásából a fiókák 24–25 nap alatt kelnek ki, 6–8 hetes korukban kirepülnek. Táplálékuk: köles, fénymag, zab, kendermag, napraforgómag, gyümölcsök, zöldeleség, tojásos eleség, hangyabáb.

2. Rózsásfejű törpepapagáj (Agapornis roseicollis; Vieillot, 1817). 16–17 cm; a tojó homlokfoltja kisebb és halványabb színű. Délnyugat-Afrika, Angola fás szavannáin él, magvakkal, gyümölcsökkel táplálkozik. 3–5 fehér tojásán a tojó egyedül kotlik 21–22 napig. A fiókák 35 napos korukban repülnek ki, de ezután is még két hétig etetik őket szüleik. Tápláléka azonos a taranta törpepapagájnál leírtakkal. 1860-ban hozták be Európába.

3. Szürkefejű törpepapagáj (Agapornis cana; Gmelin, 1788). 13–14 cm; a tojó feje zöld színű. Hazája Madagaszkár. 3–7 tojásából 21–22 nap alatt kelnek ki a fiókák, és 30 napos korukban kirepülnek. Úgy tápláljuk, mint a taranta törpepapagájt.

4. Feketefejű vagy álarcos törpepapagáj (Agapornis personata; Reichenow, 1887). Hazája Kelet-Afrika. 15–16 cm, a nemek egyformák. 4–6 tojásán a tojó 21–22 napig kotlik. A fiókák 5 hetes korukban repülnek ki. A faj 1927-ben érkezett Európába. Tápláléka megegyezik a többi törpepapagájéval.

5. Barnafejű törpepapagáj vagy Fischer törpepapagája (Agapornis fischeri; Reichenow, 1887). Nagysága 14–15 cm, a hím és a tojó egyforma. Kelet-Afrikában él, 4–6 tojásából a fiókák 21–23 nap alatt kelnek ki, 35 napos korukban elhagyják a fészket. Tápláléka megegyezik a taranta törpepapagájnál leírtakkal.

1. Jákó vagy szürke papagáj (Psittacus erithacus; Linné, 1758.) 35–40 cm, a hím és a tojó egyforma. Nyugat- és Közép-Afrikában él, dióval, kukoricával, banánnal, édes gyümölcsökkel, magvakkal táplálkozik. 2–4 tojásán csak a tojó kotlik 28–30 napig. A fiókák 75–85 napos korukban repülnek ki. Ezt a madarat a régi egyiptomiak is ismerték, 1774-ben pedig már Párizsban tenyésztették. Táplálékuk: napraforgómag, fénymag, mogyoró, zab, kétszersült, gyümölcsök, saláta, gyümölcsfaágak. Kiváló hang- és beszédutánzók.

2. Szenegál papagáj (Poicephalus senegalus; Linné, 1766). 24 cm nagyságú. A tojó feje valamivel világosabb színű, csőre kisebb, mint a hímé. Hasa sárga. Nyugat-Afrikában él. 2–4 fehér tojásából – melyen csak a tojó kotlik – 22–25 nap alatt kelnek ki a fiókák, melyek 11 hetes korukig a fészekben maradnak. Tápláléka: napraforgómag, zab, fénymag, köles, búza, dió, gyümölcsök, zöldeleség, valamint csíráztatott magvak, tojásos eleség.

3. Remete papagáj (Myiopsitta monachus; Boddaert, 1783). 27–30 cm, a tojónak valamivel kisebb a feje. Paraguay, Uruguay, Argentína, Kelet-Bolívia a hazája, ahol a ritkás erdőkben él, magvakkal, friss hajtásokkal, rügyekkel táplálkozik. 4–6 fehér tojásából a tojó 23–25 nap alatt egyedül kelti ki a fiókákat, melyek 40–45 napos korukban elhagyják a fészket. 1867-ben már Bécsben tenyésztették. Tápláléka azonos a szenegál papagájnál leírtakkal.

4. Nanday papagáj (Nandayus nenday; Vieillot, 1823). A hím és a tojó egyforma, 30 cm nagyságú. Paraguayban, Délkelet-Bolíviában él. 4–6 tojásából a fiókák 25 nap alatt kelnek ki, 49 napos korukban pedig kirepülnek, de még 3–4 hétig etetésre szorulnak. Tápláléka megegyezik a szenegál papagájéval.

1. Topázkolibri (Chrysolampis mosquitus; Linné, 1758). 9,5 cm nagyságú, a tojó felül bronzoszöld, alul halvány barnásszürke, homloka szürke. Dél-Amerika északi részén a sűrű trópusi őserdőkben él. Gyakran látogatja a kerteket, ahol nektárral, apró rovarokkal táplálkozik. Folyékony halmazállapotú táplálékát, amely vízből, mézből, tejkonzervből, fehérjekészítményből, gyermektápszerből, húskivonatból és vitaminokból áll, kis csővel ellátott üvegcsékből veszi fel. Szívesen fogyasztja a Drosophilákat is.

2. Kéktarkójú egérmadár (Colius macrourus; Linné, 1766). 32–36 cm, ebből 20–26 cm a farktollak hossza. A nemek egyformák. A trópusi Afrika északi részén él, 5–12 tojásán a hím és a tojó is kotlik. A fiókák 12–14 nap alatt kelnek ki, 18–20 napos korukban szárnyra kapnak. Táplálékuk különböző gyümölcsök és lágyeleség.

3. Örvös trogon (Trogon collaris; Vieillot, 1817). Nagysága 24–25 cm. A tojó egyszerűbb színezetű, általában barnás. A nyirkos őserdőkben él Mexikótól Brazíliáig és Bolíviáig. Rovarokkal, gyümölcsökkel táplálkozik. 3 fehér tojásán a hím és a tojó is kotlik. A fiókákat rovarokkal táplálják, s azok kéthetes korukra már tollasak, és a tojóhoz hasonlóak. Táplálékuk lágyeleség, kiegészítve nyers vagdalt hússal, naponta 10–12 lisztkukaccal, valamint más rovarokkal és sok gyümölccsel.

4. Kékarcú bajszika (Megalaima asiatica; Latham, 1790). 21–23 cm nagyságú, a hím és a tojó egyforma. A Himalája hegységtől Burmáig él, különösen a gyümölcsöket termő erdőkben tartózkodik szívesen. Üreges, kihalt fákba építi fészkét. Fészekalja 2–4 tojás. Apróra vágott gyümölcsdarabokkal összekevert finom lágyeleséggel, alkalmanként lisztkukacokkal táplálhatók.

1. **Smaragdricsóka** (Calyptomena viridis; Raffles, 1822). 16 cm nagyságú, a tojó tompább színű, bóbitája nincs. 6–7 tagú csoportokban él a Maláj-félszigeten, Szumátrán és Borneón. Fészekalja 2 sárgásfehér tojásból áll, melyet zacskó alakú fészkében költ ki. Sok gyümölcsöt (alma, szőlő, cseresznye), finom, jó minőségű lágyeleséget, főtt rizst és lisztkukacokat adjunk neki.

2. **Kékhátú pipra** (Chiroxiphia pareola; Linné, 1766). 12 cm nagyságú, a tojó zöld színű. Hazája Guayana és az Amazonas folyam vidéke. Poligám madár, udvarláskor több hím együtt járja bonyolult és változatos násztáncát, melyet akrobatikus ugrálással és különféle hangokkal kísér. Az Újvilág paradicsommadarainak is nevezik őket. A fészekrakást, költést, fiókanevelést a tojó egyedül végzi. Táplálékuk: sokféle apróra vágott gyümölcs lágyeleséggel összekeverve, bogyók, Drosophilák.

3. **Bíboros mellű kotinga** (Cotinga cotinga; Linné, 1766). 18 cm, a tojó barna színű. Dél-Amerika északkeleti részén, az őserdők nedves, félsötét sűrűjében él, főleg gyümölcsökkel táplálkozik. A tojó egyedül költi ki tojásait, de a fiókák felnevelésében már a hím is részt vesz. Tápláléka: vegyes gyümölcseleség, áztatott mazsola, főtt rizs, reszelt, főtt tojás, lágyeleség, élő rovarok.

4. **Rubinfejű tirannusz** (Pyrocephalus rubinus; Boddaert, 1783). 13–14 cm nagyságú, a tojó felül szürkésbarna, melle és hasa fehér, barna csíkozással. Az USA délnyugati részétől Argentínáig, valamint a Galápagos-szigeteken él. Vízszintes ágak elágazásában épített, csésze alakú fészkébe 2–3 foltos tojást rak. Tápláléka lágyeleség és naponta 4–5 lisztkukac.

1. Barnasapkás pitta (Pitta brachyura; Linné, 1766). 18 cm nagyságú, a tojó tompább színű. India, Délkelet-Ázsia, Indonézia, Japán meleg, nedves, félsötét erdeinek talaján él. Tágas, gömb formájú, fűből, mohából és lombból készült, oldalbejárattal ellátott fészkében a hím és a tojó felváltva kotlik 18 napig az 5 tojáson. A fiókák 16 napos korukban repülnek ki, s öt nap múlva már önállóak. Táplálékuk: lágyeleség, lisztkukac, főtt tojás, darált hús, alkalmanként kevés gyümölcs.

2. Pirosfülű bülbül (Pycnonotus jocosus; Linné, 1758). 18–20 cm, a tojó kisebb, háta és az alsó farkfedők világosabbak, fülfoltja kisebb. Indiában, Dél-Kínában, Délkelet-Ázsiában az őserdők szélén él, rovarokkal, gyümölcsökkel táplálkozik. 2–4 foltos, vörösesbarna színű tojásából a fiókák 11–12 nap alatt kelnek ki, 11–12 napos korukban már kirepülnek. Tápláléka: lágyeleség, apróra vágott marhaszív, gyümölcsök, lisztkukac.

3. Aranyhomlokú levélmadár (Chloropsis aurifrons; Temminck, 1829). 20 cm nagyságú, a tojó fején és torkán a fekete szín kevésbé kiterjedt. A Himalája hegységben, Elő-India északkeleti részén, Hátsó-Indiában a hegyek lábánál és a dombvidékek erdeiben él, rovarokkal, gyümölcsökkel, magvakkal táplálkozik. Csésze alakú, fűből, mohából, háncsból, pókhálóból készült fészkébe rakja 2–3 vörösesbarna foltos tojását. Tápláléka: lágyeleség, gyümölcsök.

4. Tündérkék madár (Irena puella; Latham, 1790). 24–28 cm, a tojó színe tompakék, zöldes árnyalattal. India, Délkelet-Ázsia erdeiben gyümölcsökkel táplálkozik. A csésze alakú fészket a tojó építi, 3 tojásán is csak ő kotlik 13 napig. Lágyeleséggel, apróra vágott datolyával, körtével, almával, nyershúsdarabokkal táplálhatjuk.

1. Paradicsomdrongó (Dicrurus paradiseus; Linné, 1766). 35 cm nagyságú, a nemek egyformák. Elő- és Hátsó-Indiában, Dél-Kína és a Szunda-szigetek erdeiben, párban él. Tápláléka lágyeleség, főtt tojás, finomra vagdalt nyers hús, gyümölcsök, lisztkukacok.

2. Napmadár vagy kínai fülemüle (Leiothrix lutea; Scopoli, 1786). 13–15 cm nagyságú, a tojó tompább színű. Elő-Indiában és Hátsó-India északi részén, Dél-Kína bozótos területein, az erdős hegyek aljnövényzete között él. 3–4 tojásából 12 nap alatt kelnek ki a fiókák. Tápláléka: lágyeleség, gyümölcsök, saláta, köles, fénymag, néhány lisztkukac. 1866-ban került Európába.

3. Vöröshasú légykapó (Niltava sundara; Hodgson, 1837). 16 cm, a tojó világosbarna színű. A Himalája, Délnyugat-Kína, Malaysia, Szumátra bozótos tájain, erdők aljnövényzete között él, félénk és óvatos madár. 3–4 foltos tojásából a tojó 13 nap alatt egyedül költi ki fiókáit, melyek 15–16 napos korukban kapnak szárnyra. Táplálékuk: lágyeleség, Drosophila, lisztkukac, gyümölcsök.

4. Kalliópe (Luscinia calliope; Pallas, 1776). 16 cm nagyságú, a tojó halványabb színű, torka fehér. Észak-Ázsiában, Nyugat-Kínában a hegyi erdőségekben, sűrű bozótban, vízfolyások partján él, főleg rovarokkal táplálkozik. Lágyeleséggel, friss hangyabábbal, Enchitraeusszal, lisztkukacokkal, gyümölcsökkel táplálhatjuk.

5. Sámarigó (Copsychus malabaricus; Scopoli, 1788). 25 cm, a tojó sötétbarna színű, hasa fehéres. Elő- és Hátsó-Indiában, Indonéziában él. 4–6 foltos tojásából a fiókák 11–12 nap alatt kelnek ki, és 10–13 napos korban elhagyják a fészket. Tápláléka: lágyeleség, lisztkukac, gyümölcsök. 1880-ban került Európába.

1. Háromszínű fényseregély (Lamprospreo superbus; Rüppel, 1845). 20 cm nagyságú, a hím és a tojó egyforma. Kelet-Afrika sztyeppjein, szavannáin legtöbbször csapatosan él, rovarokkal, gyümölcsökkel táplálkozik. A tojó 13 napig kotlik 2–4 tojásán, a fiókák 20–24 napos korukban hagyják el a fészket. Táplálékuk: lágyeleség nyers hússal, rovarok, lisztkukac, hangyabáb, gyümölcs, zöldeleség. Európába az első példányok 1923-ban érkeztek.

2. Purpur fényseregély (Lamprotornis purpureus; Müller, 1776). 23–26 cm, a hím és a tojó egyforma. Nyugat- és Közép-Afrikában a vízparti erdőkben él, ahol csigákkal, rovarokkal, bogyókkal és gyümölcsökkel táplálkozik. Fészekalja 3–4 kékes alapszínű, vörösesbarna foltos tojásból áll. 1928-ban érkezett ez a faj először Németországba. Tápláléka azonos a háromszínű fényseregélyével.

3. Beo (Gracula religiosa; Linné, 1758). Nagysága 23–30 cm, a nemek egyformák. 3 alfaja Elő- és Hátsó-Indiában, valamint az Indonéz-szigeteken él. Táplálékuk lágyeleség, főtt, sovány húsdarabok, lisztkukac, gyümölcsök, zöldeleség. 1815-ben már tartották az amszterdami Zooban. Igen jó hangutánzók, emberi szavakat is elismételnek.

4. Gangeszi pápaszemes madár (Zosterops palpebrosa; Temminck, 1824). Indiában, Ceylon szigetén az erdőkben, kertekben él, rovarokkal, nektárral, bogyókkal és gyümölcsökkel táplálkozik. 11 cm nagyságú, a hím és a tojó egyforma. Sokat mozgó, élénk madár. 2–5 halvány kékeszöld tojást rak, melyből a fiókák 10–11 nap alatt kelnek ki. Mindkét szülő eteti őket. Tápláléka: finom lágyeleség, mézes víz, édes gyümölcsök, hangyabáb, lisztkukac, cukrozott, főtt rizs.

1. Vörösmellű nektármadár (Nectarinia senegalensis; Linné, 1766). 14 cm nagyságú, a tojó felül barna, alul sárgás, barnásfekete foltokkal vagy csíkokkal, torka fekete. Délkelet-Afrikában él. Tenyésztésük 1965-ben sikerült, amikor is fűből, mohából, papírdarabokból készült fészkében egy tojásán 13 napig kotlott a tojó. 24 napos korában a fióka önállóvá vált. Táplálékuk: gyermektápszerből, tojásporból, mézből, vízből álló folyadék, valamint lágyeleség és gyümölcsök.

2. Közönséges pitpit (Dacnis cayana; Linné, 1766). 10–13 cm, a tojó zöld színű, feje világoskék, a szárny- és fartollak sötétbarnák. Dél-Amerika trópusi területein, a bokrok, cserjék között élnek, rovarokat és gyümölcsöket fogyasztanak. A fészekalj két zöldesfehér, a tompa végén sötétbarna foltos tojásból áll. A fiókák 12 nap alatt kelnek ki, a fészket 18 napos korukban hagyják el. Táplálékuk: lágyeleség, hangyatojás, lisztkukac, mézes víz, gyümölcs.

3. Türkizmadár (Cyanerpes cyaneus; Linné, 1766). 10–13 cm; kis csapatokban él Közép- és Dél-Amerika bokros területein. A tojó sötétzöld színű. Nektárral, bogyókkal, túlérett gyümölcsökkel táplálkozik, de az apró repülő vagy a virágokon tartózkodó rovarokat is elfogyasztja. 2–3 világos kékeszöld színű, vörösesbarna foltokkal tarkított tojásából a fiókák 13–14 nap alatt kelnek ki. Tápláléka: finom lágyeleség, mézes víz, banán, narancs, alma, szőlő.

4. Indigó-cukormadár (Cyanerpes caeruleus; Linné, 1758). 10 cm nagyságú, a tojó zöld színű. A trópusi Dél-Amerika erdeiben él, gyümölcsökkel és rovarokkal táplálkozik. A türkizmadarakhoz hasonlóan táplálhatjuk őket.

1. Kékkoronás kántormadár (Chlorophonia occipitalis; Du Bus, 1847). 12–13 cm, a tojó alul tompább színű, a sárga szemcsík nála hiányzik. Mexikótól Nicaraguáig őshonos, gyümölcsöket, rovarokat fogyaszt. Tápláléka banán, szőlő, narancs, mazsola, valamint egyéb édes gyümölcs, mézes, sűrített tejes víz, finom lágyeleség, hangyabáb, lisztkukac, Drosophila.

2. Kékfejű kántormadár (Euphonia musica; Gmelin, 1789). 11–13 cm, a tojónál a fejtető és a tarkó halványkék, a test tollai olajzöld színűek. Hazája Mexikó, Közép-Amerika és Dél-Amerika északi része. Főleg 900–1500 m magasságban, a sötét erdők fáinak tetején él, de táplálék után kutatva alkalmanként vándorol is. Bogyókat, rovarokat fogyaszt. Tápláléka azonos a kékkoronás kántormadaraknál leírtakkal. 1871-ben már bemutatták az amszterdami Zooban.

3. Violakék kántormadár (Euphonia violacea; Linné, 1758). 9–10 cm, a tojó felül olajzöld színű. Dél-Amerika északi részén él. Golyó alakú fészkébe 2–4 tojást rak, melyen főleg a tojó kotlik. A fiókák 13–14 nap alatt kelnek ki, és 3 hetes korukban hagyják el a fészket. Tápláléka: finom lágyeleség, hangyabáb, lisztkukac, Drosophila, mézes, konzervtejes víz, gyümölcsök.

4. Sárgahasú kántormadár (Euphonia chlorotica; Linné, 1766). Nagysága 11 cm, a tojó felül olajzöld, alul halványsárga színű. Dél-Amerikában (Venezuelától Argentínáig) él, általában a fákon tartózkodik, a földre csak ritkán jön le. Bogyókkal, gyümölcsökkel táplálkozik. A fészkelési idő után csapatokban látogatja a gyümölcsöskerteket. Először 1913-ban volt látható a londoni Zooban. Tápláléka megegyezik a többi kántormadár táplálékával.

1. Paradicsomtangara (Tangara chilensis; Vigors, 1832). 12–14 cm nagyságú, a hím és a tojó azonos színezetű. Dél-Amerika északi és középső részén él, gyümölcsöket és rovarokat fogyaszt. Tápláléka: lágyeleség, lisztkukac, alma, körte, füge, datolya, mazsola, narancs, mézes-tejes víz. 1893-ban már tartották Európában.

2. Sokszínű tangara (Tangara fastuosa; Lesson, 1831). 14 cm, a tojó színe kissé tompább; Kelet-Brazília erdeiben, a fák koronaszintjében, sűrű ágak közé építi fűből, rostból készült laza, csésze alakú fészkét, melyben két pettyes tojásán 13–14 napig kotlik a tojó. A fiókák 14–16 napos korukban repülnek ki. Táplálékát lásd a paradicsomtangaránál. Már 1893-ban eljutott Európába.

3. Háromszínű tangara (Tangara seledon; Müller, 1776). 13 cm, a tojó színei tompábbak, mint a hímé. Hazája Brazília, Paraguay, Argentína. Gyümölcs- és rovarevő. Fészekalja 2–3 tojásból áll, melyből a fiókák 15 nap alatt kelnek ki, de 30–35 napos korukig a fészekben maradnak. Táplálása megegyezik a paradicsomtangaráéval.

4. Kékszárnyú hegyi tangara (Compsocoma flacinucha; Lafresnaye & d'Orbigny, 1837). 17 cm nagyságú, a hím és a tojó azonos színezetű. Venezuela, Kolumbia, Peru, Bolívia erdős területein él, rovarokkal, de főleg bogyókkal és gyümölcsökkel táplálkozik. Igen agresszív természetű. Táplálékát lásd a többi tangaránál.

5. Bíbortangara (Ramphocelus bresilius; Linné, 1766). 17–18 cm, a tojó sötétbarna színű, szárny- és farktollai barnásfeketék. Brazíliában az erdők szélén, nyirkos, mocsaras területeken él. 2–3 kékes alapszínű, fekete pettyes tojásából 13 nap alatt kelnek ki a fiókák. A többi tangarához hasonlóan táplálhatjuk.

1–5. Kanárimadár (Serinus canaria; Linné, 1758). Eredeti élőhelyén, a Kanári-szigeteken az erdős, dombos vidékeken éppúgy előfordul, mint a sík területeken. Évente 3–4 alkalommal költ, fészkét fákra, magasabb bokrok ágai közé építi. 3–5 kékeszöld színű, a tompább végén vörösesbarnán pettyezett tojásából a fiókák 13 nap alatt kelnek ki. Tápláléka fű- és gyommagvak, gyümölcsök. A vad kanári színe szürkés-sárgászöld, nagysága 11–12 cm. Az első kanárimadarakat a spanyolok hozták be Európába az 1470-es években. Mivel csak hím egyedeket adtak el, sokáig megőrizhették monopol helyzetüket. A XVI. században azonban egy kanárimadarakat szállító spanyol hajó Elba szigeténél hajótörést szenvedett. A kiszabadult madarak elszaporodtak a szigeten, s így már az olaszok is elkezdhették a kanárimadarak tenyésztését, majd a velük való kereskedést. Tápláléka a következő magvakból tevődik össze: kender 35%, repce 20%, fénymag 15%, len 10%, hántolt zab 10%, köles és muhar 5–5%. Zöldeleségként salátát, tyúkhúrt adhatunk madarainknak, ezenkívül alkalmanként reszelt sárgarépát, főtt, reszelt tojást, almát nyújthatunk nekik csemegeként. A hosszú és kitartó tenyésztői munka eredményeként ma már igen sok, különböző színű és változatos testalakú kanárimadarat ismerünk. Az alaktenyésztők egy bizonyos kiválasztott testtartású madár kitenyésztésére és továbbtenyésztésére törekednek, míg a színtenyésztők a színezet alapján szelektálják és tenyésztik madaraikat. A hang alapján a tenyésztők „csapper” és „roller” madarakat különböztetnek meg. A csapperek hangosan, nyitott csőrrel, míg a rollerek zárt csőrrel, halkan énekelnek. Az énekes kanári beszerzésénél előbb hallgassuk meg a madár énekét, s mivel a jó énekes hím elég drága, csak utána vásároljuk meg. A hímeket a tojóktól csak az ének alapján különböztethetjük meg, mivel ezeknél a madaraknál nincs ivari kétalakúság.

1. Szürke csicsörke (Serinus leucopygius; Sundevall, 1850). 11–12 cm nagyságú, a hím és a tojó egyforma. Északnyugat- és Északkelet-Afrika nyílt, füves, bokros területein, kertekben, a fészkelési időben párban, egyébként csapatosan él. Évente 2–3 fészekalja van, amely 3–5 foltos tojásból áll. A fiókák 13 nap alatt kelnek ki, és 16–20 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka: köles, fénymag, fűmagvak, salátamag, négermag, kevés kendermag, sok zöld-, tojásos eleség, kis hangyabábok és lisztkukacok.

2. Mozambik csicsörke (Serinus mozambicus; Müller, 1776). 11–13 cm, a tojó színei tompábbak, torka sohasem teljesen sárga. Afrikában a szavannákon, sztyeppeken, világos erdőkben, parkokban, kertekben él csapatokban. 3–4 foltos tojásán a tojó 13 napig egyedül kotlik. A fiókák 20 napos korukban repülnek ki. Tápláléka azonos a szürke csicsörkéével. 1858-ban már tartották Európában.

3. Kapucinus csíz (Carduelis cucullata; Swainson, 1820). Nagysága 10–11 cm, a tojó felül szürkésfekete, hátán vöröses árnyalattal. A felső farkfedők, a farcsík és a hát alsó része skarlátvörös, torka narancsszínű. Hazája Venezuela, Kolumbia. 3–4 tojásából a fiókák 12 nap alatt kelnek ki. Kanári tojókkal keresztezik. Tápláléka: köles, fénymag, négermag, lenmag, kendermag, salátamag, zöldeleség (saláta, tyúkhúr), tojásos eleség.

4. Magellán csíz (Spinus magellanicus; Vieillot, 1805). 12 cm, a tojó háta szürkészöld, a farcsík és a homlok sárgás színű, hasa és az alsó farkfedők fehérek. Dél-Amerikában él, 3–5 tojásán a tojó egyedül kotlik. A fiókák 13–15 nap alatt kelnek ki, és 17–18 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka megegyezik a szürke csicsörkéével. Már 1877-ben tartották Németországban.

1. Szürke koronáspinty (Coryphospingus pileatus; Wied, 1821). 14 cm nagyságú, a tojónak nincs bóbitája. Hazája Brazília, Venezuela, Kolumbia. Évente 3–4-szer költ, 2–3 tojásán 11–12 napig kotlik egyedül a tojó. A fiókák 10–12 napos korukban repülnek ki. Tápláléka: köles, fénymag, zab, kendermag, hangyabáb, lisztkukac, lágyeleség, sok zöld. 1874-ben került Európába.

2. Ezüstpinty (Diuca diuca; Molina, 1782). 17–18 cm, a tojó színei tompábbak. Hazája: Chile, Peru, Argentína. 3–4 tojásán a tojó kotlik 14 napig, a fiókák 15–16 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka: köles, fénymag, zab, lágyeleség, bogyók, gyümölcsök, saláta, tyúkhúr. 1875-ben már bemutatta a londoni Zoo.

3. Kis kubapinty (Tiaris canora; Gmelin, 1789). 9–10 cm, a tojó feje barna színű, a nyakszalag halványsárga. Kuba száraz területein magvakat fogyaszt. 3–4 tojásából a fiókák 12 nap alatt kelnek ki, 13–17 napos korukban kirepülnek. Tápláléka: köles, fénymag, négermag, sok zöldeleség, hangyabáb, lisztkukac, Enchitraeus.

4. Sáfránypinty (Sicalis flaveola; Linné, 1766). 13 cm nagyságú, a tojó felül barnásszürke, feje zöldessárga, torka szürke. Dél-Amerika nagy részén elterjedt. 3–4 fehér tojásából a fiókák 14 nap alatt kelnek ki, két hetes korukban hagyják el a fészket. Tápláléka azonos a szürke koronáspintyével.

5. Jakarini pinty (Volatinia jacarina; Linné, 1766). 9–10 cm, a tojó alul barnássárga, felül barna, feje szürke. Mexikótól Argentínáig és Chiléig a sűrű bozótos erdőszéleken és a mezőkön él. Csésze alakú fészkében a tojó egyedül kotlik 2–3 tojásán 10–12 napig. A fiókák már 10 napos korukban kirepülnek. Tápláléka azonos a kis kubapintyével, gyümölcs kiegészítéssel.

1. Vörös kardinálispinty (Cardinalis cardinalis; Linné, 1758). 20–21 cm, a tojó barnás színű. Észak-Amerika déli részén, Mexikóban, Közép-Amerikában erdők aljnövényzete között él, de a szántóföldeken, parkokban, kertekben is előfordul. 2–3 kékeszöld alapszínű, barna pettyes tojásán, csésze alakú fészkében 14–15 napig kotlik a tojó. A fiókák 10–12 napos korukban repülnek ki. Tápláléka: napraforgómag, kendermag, fénymag, köles, zab, sok zöldeleség, gyümölcsök, csíráztatott magvak, lágyeleség, lisztkukac.

2. Szürke kardinálispinty (Paroaria coronata; Müller, 1776). 18–19 cm, a tojó feje és torka halványabb színű. Dél-Brazíliától Uruguayig elterjedt a fás, bokros területeken, folyók partján, ahol magvakkal, bogyókkal, rovarokkal táplálkozik. 3–4 tojásából a fiókák 12–15 nap alatt kelnek ki, és 14 napos korukban kirepülnek. Tápláléka azonos a vörös kardinálispintyével.

3. Dominikánus kardinálispinty (Paroaria dominicana; Linné, 1758). 18 cm, a nemek egyformák. Brazíliában, bokros erdőkben és bozótokban él. Szívesen tartózkodik az erdők szélén, ahonnan gyakran látogatja a kultúrterületeket. Északkelet-Brazíliában kalitkában is tartják. Tápláléka azonos a vörös kardinálispintyével.

4. Zöld kardinálispinty (Gubernatrix cristata; Vieillot, 1817). 17–18 cm, a tojó tompább szürke és kevésbé sárga színű. Délkelet-Brazíliában, Uruguayban, Argentína keleti részén, az erdős tájakon él csapatokban; magvakkal, rovarokkal táplálkozik. Csésze alakú fészkében 4–6 zöldeskék, sötét pontokkal tarkított tojásából 13–14 nap alatt kelti ki a tojó a fiókáit, melyek 14 napos korukban repülnek ki. 1858-ban kerültek először Európába, 1863-ban már tenyésztették is. Táplálékát lásd a vörös kardinálispintynél.

1. Indigópinty (Passerina cyanea; Linné, 1766). 12–13 cm nagyságú, a tojó felül barna, alul szürkésfehér. Kanadától Kelet-Mexikóig, a Bahama-szigeteken és Kubában él, magvakkal, rovarokkal, bogyókkal táplálkozik. 4–5 halványkék színű tojásán a tojó 13–14 napig egyedül kotlik. A fiókák 11 napos korukban repülnek ki. Tápláléka köles, fénymag, négermag, csíráztatott magvak, gyümölcsök, zöldeleség, tojásos eleség, hangyabáb, lisztkukac.

2. Azúrpinty (Passerina amoena; Say, 1823). 12–13 cm nagyságú. A tojó sötét barnásszürke kék csillogással, alul halvány sárgásbarna színű. Hazája: az USA nyugati része és Mexikó. Magvakkal, bogyókkal, rovarokkal táplálkozik. 3–5 világoskék tojásán a tojó egyedül kotlik, a fiókák 13 nap alatt kelnek ki, és 11–13 napos korukban kirepülnek. Tápláléka azonos az indigópintyével.

3. Pápapinty (Passerina ciris; Linné, 1758). 12–14 cm, a tojó fején nincs kék szín, torka és tarkója fehéres. A hím piros színét a tojónál halványsárga helyettesíti. Az USA déli részén, Mexikóban, Közép-Amerikában, Kubában és a Bahama-szigeteken él, magvakkal, rovarokkal táplálkozik. 3–4 vörösesbarna foltos, világoskék tojásából a tojó 13 nap alatt kelti ki a fiókákat, melyek 11 napos korukban repülnek ki. Tápláléka azonos az indigópintyével. Már a XVIII. század elején tartották Angliában.

4. Mexikói pinty (Passerina leclancherii; Lafresnaye, 1840). Nagysága 12–13 cm, a tojó szürkésbarna színű, felül kékes csillogással, alul sárgásbarna. Mexikó délnyugati részén él, magvakkal, rovarokkal táplálkozik. 2–3 zöldeskék tojásán a tojó 13 napig kotlik. Tápláléka megegyezik az indigópintyével. 1909-ben érkezett először Európába.

1. Aranyveréb (Passer luteus; Lichtenstein, 1823). 12–13 cm nagyságú, két alfaja a barna hátú és a sárga aranyveréb az Arab-félsziget déli részén, Etiópiában, Szudánban, Nigériában él. A tojó színe halványabb, szürkéssárga. Csapatokban él és fészkel a sztyeppes, szavannás területeken. 3–4 tojásán a tojó 9–10 napig kotlik. Tápláléka: köles, fénymag, sok zöld-, lágyeleség, lisztkukac.

2. Paradicsomvida (Steganura paradisaea; Linné, 1758). 14–16 cm, a hím nászruhában 35–40 cm. A tojó verébszínű. Afrika keleti és déli részén a fás, bokros szavannákon él. Akárcsak a kakuk, ez a faj is fészekparazita, dajkamadara a tarka asztrild. Tápláléka: köles, fénymag, négermag, csíráztatott magvak, saláta, tojásos eleség, hangyabáb, lisztkukac.

3. Dominikánus vida (Vidua macroura; Pallas, 1764). 25–30 cm, a tojó alul fehéres színű, felül világosbarna, fekete csíkokkal. Afrika sztyeppjein, szavannáin él. Poligám, egy hím 4–5 tojóval is párosodik. Fészekparazita, tojásait a korállcsőrű pinty és a helenapinty fészkébe rakja. Tápláléka azonos a paradicsomvidáéval.

4. Narancsszínű szövőmadár (Euplectes franciscanus; Isert, 1789). 12 cm, a tojó felül fakóbarna, alul fehéres színű. Szenegáltól Szudánig és Kelet-Afrikában a szavannákon, bokros folyópartokon él. Gömbölyded fészket épít, kolóniákban költ. 2–4 szürkéskék tojásából a tojó 14 nap alatt kelti ki és neveli fel egyedül a fiókákat, melyek 14–18 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka megegyezik a paradicsomvidáéval.

5. Napóleon szövőmadár (Taha afra; Gmelin, 1789). 11 cm, a tojó felül fakóbarna, alul fehéres színű. Afrika nagy részén elterjedt. 2–4 foltos tojásából a fiókák 14 nap alatt kelnek ki, 2–3 hetes korukban pedig kirepülnek. Tápláléka azonos a paradicsomvidáéval. III. Napóleonról nevezték el.

1. Szalagpinty (Amadina fasciata; Gmelin, 1789). 12–13 cm, a tojónak nincs piros nyakörve. Szenegáltól Szudánig, Etiópiában, Kelet-Afrikában él, magvakkal, rovarokkal táplálkozik. 4–6 fehér tojásából a fiókák 12–13 nap alatt kelnek ki, 23 napos korukban kirepülnek. Tápláléka: köles, fénymag, muhar, saláta, tojásos eleség, lisztkukac. Már 1790-ben tenyésztették,

2. Vörösfejű pinty (Amadina erythrocephala; Linné, 1758). Nagysága 13–14 cm, a tojó fején nincs piros szín. Dél-Afrikában a sztyeppeken, szavannákon, bokros területeken él, magvakkal táplálkozik. 4–6 fehér tojásán a tojó és a hím felváltva kotlik. 12–13 nap alatt kelnek ki a fiókák, és 23–24 napos korukban repülnek ki. Tápláléka azonos a szalagpintyével.

3. Ezüstcsőrű pinty (Euodice cantans; Gmelin, 1789). 11 cm, a nemek azonosak. Nyugat- és Kelet-Afrikában él, a fészkelési időben párban, egyébként kisebb csoportokban. Magvakkal táplálkozik. 3–6 fehér tojásából a fiókák 12 nap alatt kelnek ki, 21–22 napos korukban kirepülnek. A szalagpintyhez hasonlóan táplálhatók.

4. Kis szarkapinty (Spermestes cucullatus; Swainson, 1837). Nagysága 9–10 cm, a nemek egyformák. Szenegáltól Etiópiáig a szavannákon él, magvakkal táplálkozik. 4–7 fiókája 12–14 nap alatt kel ki, háromhetes korban hagyja el a fészket. Tápláléka megegyezik a szalagpintyével.

5. Muskátpinty (Lonchura punctulata; Linné, 1758). 12 cm, a hím és a tojó egyforma. Füves területeken, kertekben, parkokban él Elő- és Hátsó-Indiában, Szumátrán, Jáván és a Fülöp-szigeteken. Betelepítették Kelet-Ausztráliába, Mauritiusra és Reunion szigetére is. Magvakkal táplálkozik. 4–6 fehér tojásán a hím és a tojó felváltva kotlik 13 napig. A fiókák 21 napos korukban repülnek ki. Tápláléka azonos a szalagpintyével.

1. Japáni sirályka (Lonchura striata var. domestica). A hegyesfarkú bronzpinty alfajaiból tenyésztették ki évszázadokkal ezelőtt Kínában. 250 éve került Japánba, onnan pedig Európába. 12–13 cm nagyságú, igen változatos színű, a hím csak énekéről ismerhető fel. 4–6 fehér tojásból a fiókák 12–13 nap alatt kelnek ki. Tápláléka: köles, fénymag, muharmag, zöldeleség és tojásos eleség. Mivel igen megbízhatóan költő madár, gyakran veszik igénybe mint dajkamadarat. Az általuk felnevelt fajidegen fiókák azonban továbbtenyésztésre legtöbbször alkalmatlanok, nevelőszüleiket tekintik ugyanis fajtársuknak, és saját fajuk egyedeivel nem párosodnak.

2. Háromszínű apácapinty (Lonchura malacca m.; Linné, 1766). 11–12 cm, a hím és a tojó egyforma. Hazája: India, Ceylon. Gömb alakú fészkében a hím és a tojó 4–7 tojásán 13 napig kotlik. Tápláléka: köles, fénymag, muharmag, saláta, tojásos eleség.

3. Fehérfejű apácapinty (Lonchura maja; Linné, 1766). Nagysága 11 cm, a nemek egyformák. A Maláj-félszigeten, Szumátrán, Jáva, Bali szigetén él, fű- és gyommagvakkal táplálkozik. 4–5 tojásából a fiókák 12–13 nap alatt kelnek ki. Tápláléka azonos a háromszínű apácapintyével.

4. Barnamellű nádipinty (Lonchura castaneothorax; Gould, 1837). 11 cm nagyságú, a tojó kissé tompább színű. Hazája Ausztrália és Új-Guinea egyes vidékei. 4–7 tojásából 13–14 nap alatt kelnek ki a fiókák, és 21–22 napos korukban repülnek ki. Táplálékát lásd a háromszínű apácapintynél. 1860-ban került először Európába.

5. Rizspinty (Padda oryzivora; Linné, 1758). 14–15 cm, a tojó csőrtöve és szemgyűrűje kevésbé élénk színű. Eredeti hazája Jáva és Bali szigete. 4–6 fehér tojást rak, melyből a fiókák 16 nap alatt kelnek ki. Európában először 1870-ben sikerült szaporítani Svájcban. A japáni sirálykához hasonlóan táplálhatjuk.

1. Gould-amandina (Chloebia gouldiae; Gould, 1844). Észak-Ausztrália száraz, meleg területein él, fű- és gyommagvakkal táplálkozik. 12–13 cm nagyságú, a tojó színei halványabbak, mint a hímé. Fekete, sárga és vörös fejű színvariánsokat ismerünk. Fészekalja 5–6 fehér tojásból áll, melyből a fiókák 16 nap alatt kelnek ki, és 25 napos korukban szárnyra kapnak. 5–6 hónapos korukra alakul ki végleges színük. Sok zöldeleséget kell számukra biztosítani a köles, fénymag, muharmag, valamint a tojásos eleségen kívül. 1887-ben érkeztek az első példányok Európába.

2. Indiai papagájamandina (Erythrura prasina; Sparrman, 1788). 14 cm, a tojó hasa barnásszürke színű. Hazája: India, Indonézia. 5 fehér tojásából a fiókák 14 nap alatt kelnek ki, s 22–24 napos korukban elhagyják a fészket. Táplálékuk: fénymag, köles, muharmag, áztatott, hántolatlan rizs és zab, hangyabáb, lisztkukac, alma, saláta. Az első nagyobb szállítmány 1878-ban érkezett Londonba.

3. Háromszínű papagájamandina (Erythrura trichroa; Kittlitz, 1835). 12–13 cm, a nemek azonos színűek. Indonéziában, Új-Guineában, Északkelet-Ausztráliában él. Az 5–6 fehér tojáson a hím és a tojó egyaránt kotlik. A fiókák 13 nap alatt kelnek ki, és 21 napig maradnak a fészekben. 3 hónapos korukban vedlenek először. Kölest, fénymagot, muharmagot, salátát és tojásos eleséget kell számukra biztosítani.

4. Vörösfejű papagájamandina (Erythrura psittacea; Gmelin, 1789). 12 cm nagyságú, a nemek egyformák. Új-Kaledóniában él, fűmagvakkal táplálkozik. 4–5 fiókája 13 nap alatt kel ki, és 21 napig marad a fészekben. 5–6 hónapos korban vedlik először. Tápláléka: sok zöldeleség, csíráztatott magvak, köles, fénymag, muharmag, lisztkukac és hangyabáb, tojásos eleség. 1873-ban tartották először Európában. 1877-ben már tenyésztették is.

1. Ékfarkú amandina (Poephila acuticauda; Gould, 1840). 17 cm, a nemek egyformák. Két alfaja – a sárga és a vörös csőrű – Ausztrália északi részén él. 4–6 tojást rak, a fiókák 13 nap alatt kelnek ki, és 21 napos korukban szárnyra kapnak. Tápláléka: köles, fénymag, muharmag, csíráztatott magvak, saláta, tojásos eleség. 1880 körül tartották először Európában.

2. Zebrapinty (Taeniopygia guttata; Vieillot, 1817). 10–11 cm nagyságú, a tojó egyszerű szürke színű. Két alfaja Ausztrália nagy részén és Indonézia néhány szigetén a bokros, fás, füves területeken él. Fű- és gyommagvakkal táplálkozik. 5–6 fehér tojásából a fiókák 12–14 nap alatt kelnek ki, a fészket 22 napos korukban hagyják el. Tápláléka azonos az ékfarkú amandináéval.

3. Örvös asztrild (Stizoptera bichenovii; Vigors & Horsfield, 1827). 10 cm, a tojó torok- és mellcsíkja keskenyebb. Ausztrália északi és keleti részén él kis csapatokban. 4–5 fehér tojásából a fiókák 12 nap alatt kelnek ki. Mivel Ausztráliában 1960. január elsején életbe lépett a madárkiviteli tilalom, egyre ritkábban lehet hozzájutni Európában. Tápláléka azonos a zebrapintyével.

4. Nádi asztrild (Bathilda ruficauda; Gould, 1837). Nagysága 12–13 cm, a tojó színei tompábbak, fején a vörös szín kevésbé kiterjedt. Nyugat- és Kelet-Ausztrália északi részén él, magvakkal, rovarokkal táplálkozik. 4–6 fehér tojásából a fiókák 12–14 nap alatt kelnek ki, 18–25 napos korukban kirepülnek. Tápláléka az ékfarkú amandináével azonos.

5. Gyémántpinty (Stagonopleura guttata; Shaw, 1796). 11 cm, a tojó szemgyűrűje világosabb, a fekete mellöv keskenyebb. Ausztrália déli, délkeleti részén él. 3–6 fiókája 12 nap alatt kel ki, és 21–25 napos korában hagyja el a fészket. A zebrapintyhez hasonlóan táplálhatjuk. Európában már az 1790-es években ismerték.

1. Tigrispinty (Amandava amandava; Linné, 1758). 9–10 cm, a tojó felül szürkésbarna, alul sárgás színű. Elő- és Hátsó-Indiában és Indonézia egyes szigetein él. 4–6 fehér tojásából 12 nap alatt kelnek ki a fiókák, a fészket 20–22 napos korukban hagyják el. Táplálékuk: köles, fénymag, muharmag, csíráztatott magvak, tojásos eleség, lisztkukac, hangyabáb, saláta. A hím szépen és gyakran énekel. Franciaországban már a XVIII. században tartották.

2. Aranymellű pinty (Amandava subflava; Vieillot, 1819). Nagysága 10 cm, a tojó melle, hasa világosabb, a vörös szemcsík hiányzik. Afrika füves területein él. Évente 2–3 fészekalja van, amely 4–6 fehér tojásból áll. A kotlási idő 11–13 nap, a fiókák 18–24 napos korukban repülnek ki. Táplálékuk azonos a tigrispintyével.

3. Fürjasztrild (Ortygospiza atricollis; Vieillot, 1817). 10 cm, a tojó fejéről hiányzik a fekete szín, torka barnásszürke. Dél- és Nyugat-Afrikában él. 4–6 tojásából a fiókák 14 nap alatt kelnek ki. A tigrispintyhez hasonló módon táplálható.

4. Narancsarcú pinty (Estrilda melpoda; Vieillot, 1817). Nagysága 10 cm, a nemek egyformák, de a tojónál a pofafolt tompább színű. Nyugat- és Közép-Afrikában él, a költési időben párban, költés után nagy csapatokban. 4–6 fiókája 12 nap alatt kel ki a tojásokból, háromhetes korukban már elhagyják a fészket. Táplálékuk megegyezik a tigrispintyével.

5. Korallcsőrű pinty (Estrilda troglodytes; Lichtenstein, 1823). 10 cm, a tojónál a kloaka környéki rózsaszín folt világosabb. Szenegáltól Északnyugat-Etiópiáig, valamint az Arab-félsziget délnyugati részén él, fűmagvakkal és rovarokkal táplálkozik. 3–7 fehér tojásából a fiókák 11–12 nap alatt kelnek ki, és 14–16 napos korukban kirepülnek. Ugyanúgy táplálhatók, mint a tigrispinty.

1. Vörösfarkú pinty (Estrilda caerulescens; Vieillot, 1817). 10–11 cm, a tojó valamivel tompább színű, mint a hím. Afrika nyugati részén él a füves területeken, erdőszéleken, kertekben, ahol apró magvakat, rovarokat fogyaszt. Fészekalja 3–5 tojásból áll. Évente 2–3-szor költ, a fiókák 15 nap alatt kelnek ki, és 18 naposak, amikor elhagyják a fészket. Tápláléka: köles, fénymag, muharmag, zöldeleség. Mindennap szükséges részükre állati eredetű táplálékot is biztosítani (hangyabáb, lisztkukac, Drosophila, tojásos eleség).

2. Pillangópinty (Uraeginthus bengalus; Linné, 1766). 12 cm, a tojónak nincs vörös pofafoltja. Afrikában, a trópusi terület északi részén él párban vagy kisebb csoportokban. 4–6 fehér tojásából 12–13 nap alatt kelnek ki a fiókák, melyek háromhetes korukban kirepülnek. Tápláléka: köles, fénymag, muharmag, csíráztatott magvak, tojásos eleség, hangyabáb, lisztkukac, saláta.

3. Kékfejű pillangópinty (Uraeginthus cyanocephalus; Richmond, 1897). 13–14 cm, a tojó fején a kék szín halványabb. Kenya, Tanzánia és Uganda szavannáin él, magvakkal és rovarokkal táplálkozik. 4–6 fiókája 12 napi kotlás után kel ki, 18 napos korukban pedig már kirepülnek. Először 1927-ben volt látható a londoni Zooban. Tápláléka azonos a pillangópintyével.

4. Gránátpinty (Uraeginthus granatinus; Linné, 1766). 14–15 cm, a tompább színű tojón nincs fekete szín a torok tájékán. Dél-Afrikában él a száraz, bozótos területeken, magvakkal, rovarokkal táplálkozik. 3–6 tojást rak, melyből a fiókák 13–14 nap alatt kelnek ki, és 20–21 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka – gyümölcs kiegészítéssel – azonos a pillangópintyével.

1. Amarant (Lagonosticta senegala; Linné, 1766). 10 cm, a tojó barna színű. Afrika nagy részén, a száraz szavannákon, folyópartokon elterjedt. Évente háromszor költ, 3–4 fehér tojásából a fiókák 11–12 nap alatt kelnek ki, és 18 napos korukban hagyják el a fészket. Tápláléka: köles, fénymag, muharmag, csíráztatott magvak, tyúkhúr, hangyabáb, lisztkukac, tojásos eleség. Fészeképítését, násztáncát már 1790-ben leírta Vieillot.

2. Pettyes asztrild (Hypargos niveoguttatus; Peters, 1868). 12–13 cm, a tojó fején nincs piros szín, melle is halványabb. Kelet-Afrikában él, 3–6 fiókája 12–13 nap alatt kel ki. Tápláléka – gyümölcs kiegészítéssel – azonos az amarant táplálékával.

3. Bíborasztrild (Pyrenestes ostrinus; Vieillot, 1805). 13–14 cm, a tojó egyszerűbb színű, szürkésbarna, vöröses foltokkal. Nyugat- és Belső-Afrikában a füves, bokros területeken él, 3–5 tojásán a hím és a tojó felváltva kotlik. Tápláléka: köles, fénymag, élő rovarok, tojásos eleség, saláta.

4. Auróraasztrild (Pytilia phoenicoptera; Swainson, 1837). Nagysága 12–13 cm, a tojó tompa szürkésbarna színű, a szárnytollak szegélye inkább barna, mint piros. Afrika nyugati és középső részén a száraz szavannákon él. 3–4 fehér tojásából a fiókák 12 nap alatt kelnek ki, 20 napos korukban kirepülnek. Tápláléka azonos a pettyes asztrildéval.

5. Tarka asztrild (Pytilia melba; Linné, 1758). 12–13 cm, a tojó fején nincs piros szín. Kelet- és Délnyugat-Afrika száraz területein él. 2–4 fiókája 12–13 nap alatt kel ki, és háromhetes korig marad a fészekben. Az első példányok 1874-ben érkeztek Európába. A pettyes asztrildhoz hasonlóan tápláljuk őket.

NÉVMUTATÓ

(A római számok a színes táblákat, az arab számok a képeket ismertető szövegoldalakat jelölik)

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Karádi Ilona · Szaklektor: Dr. Keve András
Műszaki vezető: Gonda Pál · Képszerkesztő: Marosi Gyöngyi
Műszaki szerkesztő: Gut Ferenc
74 800 példány, 2,8 (A/5) ív, MSZ 5601-59
75.0578 – Kossuth Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Monori István vezérigazgató
IF 2349 – e – 7678

18,50 Ft

A Búvár Zsebkönyvek eddig megjelent kötetei:

Madarak (2. kiadás)
Vadvirágok I. (2. kiadás)
Gombák
Halak (2. kiadás)
Lepkék
Dísznövények
Csigák, kagylók
Fák, bokrok
Legyek, hangyák, méhek, darazsak
Vadak
Ásványok
Mohák, zuzmók, harasztok
Bogarak
Kövületek
Kutyák
Kígyók, békák
Díszmadarak